

Міністерство освіти і науки України
Департамент освіти і науки
Миколаївської обласної військової адміністрації
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова
Навчально-науковий гуманітарний інститут

МАТЕРІАЛИ

Національний університет
кораблебудування
імені адмірала Макарова

Навчально-науковий
гуманітарний інститут

VIII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО- ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

м. Миколаїв
4 квітня 2025

54025, м. Миколаїв, пр. Героїв України 9,
тел.: +38(0512)42-47-33

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
ІМЕНІ АДМІРАЛА МАКАРОВА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ГУМАНІТАРНИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН ТА
ФІЛОСОФІЇ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ НАУК:
ПЕРСПЕКТИВИ ТА ВИКЛИКИ**

Матеріали VIII Всеукраїнської студентської
науково-практичної конференції

4 квітня 2025 року

МИКОЛАЇВ

2025

УДК 1: 3: 001: 8 (062.552)

А 38

Науковий редактор: Людмила Матвієнко, кандидат історичних наук, доцент

Редакційна колегія: Ірина Ворчакова, кандидат політичних наук, доцент;

Оксана Гінкевич, кандидат педагогічних наук, доцент;

Людмила Мухіна, кандидат психологічних наук, доцент;

Оксана Патлайчук, кандидат філософських наук, доцент;

Михайло Федоренко, кандидат історичних наук, доцент;

Ірина Шаповалова, кандидат філософських наук, доцент.

Затверджено Вченою радою НУК

Протокол №4 від 25.04.2025

А 38

Актуальні проблеми соціально-гуманітарних наук: перспективи та виклики: матеріали VIII Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції. 4 квітня 2025 року. Миколаїв : НУК ім. адм. Макарова, 2025. 721 с.

У матеріалах конференції подається комплексний аналіз актуальних проблем соціально-гуманітарних наук. Зокрема розглядаються психолого-педагогічні проблеми становлення особистості, осмислюються трансформації та перспективи сучасного соціального і політичного процесу; визначається специфіка дискурсу історії та розвитку регіональних медіа.

Матеріали конференції стануть у пригоді дослідникам соціально-гуманітарних наук, магістрантам, студентам.

УДК 1: 3: 001: 8 (062.552)

© Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова, 2025

Музика С. Є., Продан Т. Я. Вплив економічних процесів на суспільство .	238
Марунчак А. В., Шаповалова І. В. Проблеми відродження національної культури в Україні	242
Алексєєва А. Ю., Сищенко Д. О., Шаповалова І. В. Пропаганда під час війни в Україні, схеми і маніпуляції суспільною думкою в ЗМІ	247
Кудря А. В., Белосвіт Я. О., Шаповалова І. В. Феномен конформізму – чому люди йдуть за натовпом?.....	252

РОЗДІЛ III

ФІЛОСОФСЬКІ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Баришник Ю. М., Патлайчук О. В. Епоха диктатури толерантності у сучасній культурі	256
Козирко О. А., Патлайчук О. В. Межі та об'єктивність наукового пізнання у контексті штучного інтелекту та квантових обчислень	260
Джангиров М. В., Патлайчук О. В. Аналіз глобальних проблем сучасності на прикладі України та можливих шляхів їх вирішення	268
Корзняков О. С., Патлайчук О. В. Аналіз теорії поведінкової економіки як науково-дослідницької програми за методологією І. Лакатоса	272
Баришник Ю. М., Патлайчук О. В. Філософські проблеми квантової механіки	277
Куровський В. В., Патлайчук О. В. Етичні питання в процесі розвитку штучного інтелекту	280
Гунченко О. В., Патлайчук О. В. Феноменологія мистецтва: філософська інтерпретація живопису Поля Сезанна в роботах Моріса Мерло-Понті	284
Єфремова С. О., Патлайчук О. В. Філософія свободи: межі та відповідальність у сучасному світі.....	290
Куровська В. Р., Патлайчук О. В. Інновації та їхній вплив на концепцію антропоцентризму в екології	293
Січкаренко М. А., Патлайчук О. В. Час та буття: екзистенційні виміри людського досвіду	297
Гозун Є. С., Патлайчук О. В. Феноменологія цифрового досвіду: нові виміри людського сприйняття	300
Алексєєва А. Ю., Патлайчук О. В. Концепт «надлюдини» Фрідріха Ніцше у сучасному світі.....	304
Сищенко Д. О., Патлайчук О. В. Вплив концепції Ніцше про надлюдину на сучасний кінематограф на прикладі фільмів серії Джокер ...	308
Зайцев О. В., Патлайчук О. В. Поняття "ікігай" як сенсу життя: порівняння з європейськими пошуками сенсу життя	312

Форсова Д. А., Патлайчук О. В. Як побороти стрес за допомогою давньогрецької філософії.....	317
Куйбар В. В., Патлайчук О. В. Вплив штучного інтелекту на сучасну світову культуру.....	320
Біда В. М., Куриленко Т. В. Свобода як цінність	323
Чернега О. Д., Куриленко Т. В. Природа свідомості: дихотомія розуму та тіла	327
Ряжських О. В., Патлайчук О. В. Віртуальна реальність: перспективи та небезпеки.....	330
Говера Л. М., Скальська Д. М. Філософсько-естетичні засади арт-практики	333
Федорчук О. О., Глушко Т. П. Мнемонічні практики в період Середніх віків (крізь призму спадщини А. Блаженного та Ф. Аквінського)	336
Глатковська А. В., Патлайчук О. В. Постправда як інструмент російської пропаганди в TikTok	340
Шинкаренко А. А., Патлайчук О. В. Етичні проблеми науки	345
Шоп Т. В., Дем'яненко Н. М. Особливості формування суб'єкт-суб'єктних відносин у контексті інноваційної освіти	349
Мельникова О. Є., Ступак О. П. «Антропоцентричність» алгоритмічної упередженості у штучному інтелекті	353
Мельниченко О. Ю., Патлайчук О. В. Загрози, тренди та фінансові моделі сучасних Українських медіа	359
Губкін Р. А., Сонечко О. С. Соціальна реабілітація спортсменів-інвалідів в умовах воєнного стану: роль спеціалізованих центрів та спортивних ініціатив.....	363
Кісаров-Дагнер О. Л., Сонечко О. С. Цифрова культура та її вплив на соціальні взаємодії.....	367
Зайцев А. М., Сонечко О. С. Феномен культури скасування та його вплив на суспільство	371
Крилова Н. М., Куриленко Т. В. Людина в сучасному соціальному просторі: інформаційно-комунікаційний аспект	375
Дар'єв А. С., Ступак О. П. Співдія зі штучним інтелектом: етична перспектива	379
Дегтярьова О. А., Камєнсков А. О., Ступак О. П. Самостійна робота студентів ЗВО як засіб формування професійної компетентності	383
Пушкар Д. Р., Куриленко Т. В. Віртуальна реальність та її вплив на життя людини	387
Рижик В. В., Ступак О. П. Постмодернізм у сфері філософії права.....	391

Глатковська А. В.

група 3531,

Навчально-науковий гуманітарний інститут

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

Миколаїв, Україна

hav.edu088@gmail.com

Патлайчук О. В.

кандидат філософських наук, доцент

кафедри соціально-гуманітарних дисциплін та філософії

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

Миколаїв, Україна

oksana.patlaichuk@nuos.edu.ua

Постправда як інструмент російської пропаганди в TikTok

Усі українці живуть в умовах війни, в тому числі й інформаційної. Більшість з нас користується додатком TikTok, де стикалися з відео, що містять у собі російську пропаганду. Важливо знати про шляхи потрапляння під вплив фейкової інформації та вміти захистити себе та близьких.

Ключові слова: постправда, інформаційна війна, пропаганда, фейкова інформація, короткі відео.

Мета: дослідження механізмів впливу російської пропаганди через формат коротких відео.

Впродовж усього існування людства інформація була і залишається цінним та важливим ресурсом, особливо в умовах війни. Той, хто володіє інформацією має змогу залякати народ, або ж навпаки змусити його об'єднатись та вселити віру у свої сили. При цьому інституції, відповідальні за створення та поширення наративів можуть викривлювати наявні факти таким чином, щоб отримане людьми повідомлення викликало певну емоційну реакцію, наштовхувало на потрібні думки.

Вперше таке явище американський драматург Стів Тесіч у своїй статті для журналу The Nation 1992 року про війну в Іраку та Вотергейський скандал охрестив постправдою. «Ми почали ототожнювати правду з поганими новинами, і ми більше не хотіли поганих новин, незалежно від того, наскільки вони правдиві чи важливі для нашого здоров'я як нації», - писав Тесіч.

У 2004 році світ побачив книгу Ральфа Кіза «Ера постправди», де автор досліджує причини виникнення цього явища, яку небезпеку воно несе, механізми поширення та впливу на маси, методи боротьби з поширенням постправдивих фактів. Письменник стверджує, що постправда – це стан суспільства, в якому об’єктивна, але часто неприємна та незручна правда втрачає свою цінність для громадськості. Натомість істина поступається маніпулятивним наративам, які викривлюють факти і звертаються безпосередньо до емоцій та переконань читачів. Таким чином, тому, хто хоче вплинути на думку суспільства, варто зосередитись на створенні резонансного дискурсу, який відповідатиме переконанням більшості та викличе зручні емоції. Реальні факти при цьому не гратимуть головну роль, або ж взагалі не матимуть значення. Це значно знижує рівень довіри громадськості навіть до авторитетних джерел інформації, через що кожна окрема людина віритиме у те, що на її думку найбільше схоже на правду. Споживачам інформації варто критично ставитись до фактів та перевіряти достовірність джерел.

Превагу у розповсюдженні постправди, або ж фейкової інформації, без сумніву, також має популярний нині формат коротких відео. Лідером на цьому ринку є додаток TikTok. Він, як і переважна більшість соціальних мереж використовує алгоритми, які персоналізують контент. Вони робить це настільки якісно, що користувач може годинами гортати стрічку. Алгоритми створені спеціально, щоб підбирати та фільтрувати контент відповідно до інтересів користувача, повністю задовольняючи його потреби. Людина бачить відфільтровану версію світу, у якій немає місця для інформації, яка здатна кинути виклик, показати певні речі з різних сторін, змінити світогляд. Факти, які спростовуватимуть фейкову інформацію додаток не рекомендуватиме до перегляду користувачу. Користувач виявляється відокремлений від контенту, який будь-яким чином суперечить її вподобанням та переконанням, залишаючись ізольованим у персоналізованій інформаційній бульбашці. Він бачитиме контент, який повністю задовольняє його смаки та викликає довіру, водночас знижуючи внутрішню необхідність користувача критично аналізувати інформацію. Окрім цього, за результатами досліджень, систематичний перегляд короткочасних відео знижує здатність людини критично мислити. Це робить її більш вразливою до фейкової інформації.

Такий вплив на світосприйняття користувачів Tik Tok активно використовують російські спецслужби. Згідно досліджень аналітичної компанії Kantar, 9,4 млн українців серед міського населення віком 18-55 років є користувачами додатку, станом на першу половину 2024 року. Дослідження мережі «ОПОРА» показало, що понад чверть дорослих українців використовують TikTok як джерело новин. За обсягом аудиторії та рівнем довіри

соцмережі в цілому випереджають телебачення, радіо і друковані медіа.

З початку повномасштабного вторгнення TikTok за сприяння російських спецслужб став поширювати серед українців антивакцинаторську та іншу конспірологію (рух «громадян УРСР», свідків «корпорації «Україна», тощо); контент, спрямований на зрив мобілізації в Україні; контент, спрямований на дискредитацію української влади; дезінформацію про відключення електроенергії; контент, спрямований на деморалізацію українських військових та цивільних, провокування внутрішніх розколів, конфліктів в українському суспільстві, їх радикалізацію та спонукання до насильства.

З початку повномасштабного вторгнення, за деякими даними – раніше, мережа просуває змонтовані та переозвучені III записи випусків новин з найбільших українських телеканалів. З кінця 2023 року і досі у Tik Tok поширюються відео про нелегітимність чинного президента Володимира Зеленського. Станом на травень-серпень 2024 року, одними з найпопулярніших хештегів були #тцк, #народпротитцк та подібні, у яких зображують реальні, але здебільшого постановочні відео конфліктів з співробітниками ТЦК; перекази пов'язаних історій, правдивість яких під питання; поради TikTok-юристів та «правозахисників» щодо ухилення від мобілізації; пропаганда і романтизація образу «ухилянта»; та ще велика кількість роликів, спрямована на зрив мобілізації. Аналітики проєкту Texty виявили мережу з 2100 акаунтів, що синхронізовано поширювали відео з цими хештегами влітку. Окрім цього у мережі існує купа маніпулятивних відео, спрямованих на створення розколу між різними групами населення: військові – цивільні, україномовні – російськомовні, люди, які перебувають в Україні – біженці за кордоном, народ – влада, тощо. Окремою категорією відео є просування позитивного образу російських військових («непереможна армія» та Путіна («сильний лідер»)).

Проаналізувавши подібний контент можна зробити висновок, що він працює через виклик зручних емоцій у глядача та підтвердження й поступова зміна переконань. Інструменти, якими це досягається є: викривлення та маніпуляція фактами; підняття тем, які викликають емоції; достатньо переконливий монтаж, часто із залученням III. Це – елементи постправди. Найкращим способом запобігти потраплянню під вплив дезінформацію є розвиток критичного мислення, фільтрування інформації та перевірка джерел інформації. Окрім того, доцільним буде розповідати про конкретні приклади фейкової інформації своєму оточенню, особливо старим людям та молоді.

Список використаних джерел

1. The era of post-truth, post-veracity and charlatanism. URL: <https://en.unav.edu/web/ciencia-razon-y-fe/the-era-of-post-truth-post-veracity->

and-charlatanism (Дата звернення: 27.02.2025)

2. Post-Truth and Its Consequences: What a 25-Year-Old Essay Tells Us About the Current Moment. URL: <https://www.thenation.com/article/archive/post-truth-and-its-consequences-what-a-25-year-old-essay-tells-us-about-the-current-moment/> (Дата звернення: 27.02.2025)
3. The Influence of Short Videos Pan-Entertainment Tendency on College Students Learning and Critical Thinking Abilities. URL: https://www.researchgate.net/publication/371397298_The_Influence_of_Short_Videos_Pan-Entertainment_Tendency_on_College_Students_Learning_and_Critical_Thinking_Abilities (Дата звернення: 02.03.2025)
4. Використання TikTok для зловмисного впливу на українську аудиторію. URL: <https://spravdi.gov.ua/vykorystannya-tiktok-dlya-zlovmysnogo-vplyvu-na-ukrayinsku-audytoriyu/#> (Дата звернення: 11.03.2025)
5. Аудиторія TikTok в Україні – не менше 9,4 млн користувачів – Kantar Ukraine URL: <https://forbes.ua/news/auditoriya-tiktok-v-ukraini-ne-menshe-94-mln-koristuvachiv-kantar-ukraine-25042024-20788> (Дата звернення: 11.03.2025)
6. Дослідження. Медіаспоживання українців: третій рік повномасштабної війни. URL: <https://www.oporaua.org/viyna/doslidzhennya-mediaspozhyvannya-ukrayinciv-tretyy-rik-povnomasshtabnoyi-viyni-25292> (Дата звернення: 11.03.2025)
7. #ценемояукраїна. Ми виявили російську мережу з 2000 акаунтів у тіктоці, створених для дискредитації мобілізації та ТЦК. URL: <https://texty.org.ua/articles/113070/cenemoyaukrayina/> (Дата звернення: 11.03.2025).

Hlatkovska A. V.
Group 3531,
Educational and Scientific Humanitarian Institute
National University of Shipbuilding of Admiral Makarov
Mykolaiv, Ukraine
hav.edu088@gmail.com

Patlaichuk O. V.
Candidate of Philosophical Sciences, Associate Professor
of the Department of Social and Humanitarian Disciplines and Philosophy
Admiral Makarov National University of Shipbuilding
Mykolaiv, Ukraine
oksana.patlaichuk@nuos.edu.ua

Post-truth as a tool of russian propaganda on TikTok

Relevance: all of ukrainians are living in conditions of war, including information war. Most of us are using the TikTok application, where we have seen videos containing russian propaganda. It is important to know about the ways of falling under the influence of fake information and be able to protect yourself and your relatives.

Keywords: post-truth, information war, propaganda, fake information, short videos..